

copil. & utrobique notat *Azedo*.

- 10 Illa autem consideratio, quod officio finito poterunt discedere, & ad patriam suam se revocare; in nihilo obest: si quidem id ipsum poterit considerari in quolibet vicino, cui ex *l. Regia*, & ex his quæ *suprà*, in *cap. 5*. adduximus, & prænotavimus, libera manet facultas recedendi; nec aliquo pacto potest obstringi à loco, in quo vicinitatem habet, non discedendi, novumque in alio oppido quærendi domicilium: & ita respondet, & contrariæ opinioni satisfacit *Burgos de Paz ubi supra*, d. num. 397. *vers. cui sententia non officiant*: *Narbona in d. l. 20. glof. 2. ex num. 26*. An verò *Correctores*, *Officiales*, seu *ministri*, ad onera aliorum vicinorum teneantur? disputat *Gratian. d. c. 181. n. 57*.
- 12 Utrum verò famuli mercenarij istorum *Correctorum*, vel *officialium* cives reputentur, & vicini, ut pascuis publicis, & cæteris commoditatibus uti possint? disputari, & in dubium revocari frequenter solet. Nam & vicinos cenferi, & vicinitatis emolumentis frui debere non ineptè suadetur, ex doctrina *Bartoli conf. 41. num. 3. volum. 1.* ubi ait statuta loquentia in habitantibus civitatem; obtinere, & procedere in eo, qui est famulus alterius in eadem civitate habitantis; quem refert *Thomas Gram. decis. 87. n. 4*.
- 13 Quinimò hos famulos, utpotè *oppidanos*, & vicinos à muneribus non excusari, probatur in *l. libertus 17. in principio*, ff. *ad municip.* & conducit *Gloss. verbo, ante siete testigos*, in *l. 1. tit. 1. par. 6. post medium*, quæ ait, quod famulus poterit esse testis in testamento nuncupativo, in quo, ut notum est, necessariò testes debent esse cives, seu vicini, ex *l. 3. Tauri*.
- 14 Deinde, & facit *tex. in cap. rogationes, de consecratione, dist. 3.* ibi: *De populo est*, junctâ *l. plebs*, ff. *de verbor. signific.*
- 15 Accedit pro hac parte *textus in l. 1. c. de Episcopis & Clericis*. & quod tradit *Baldus in dist. l. observare*, §. *proficiendi*, ff. *officio Proconsulis*, ubi ait hos famulos, quemadmodum & *Dominos*, vicinos reputari.
- 16 Contraria tamen sententia eo poterit vallari fundamento, quod famuli isti non recipiuntur ad vicinitatem,

seu incolatum, nec populi onera subeunt: unde consequens est pro vicinis non haberi, in *l. 1. ff. ad municip.* ubi *Bart. à numer. 16.* & in *l. cives, C. de incolis, lib. 10.* latè *Parisius conf. 17. volum. 1. n. 3*.

Maximè, quod isti famuli frequentius sine animo diu permanendi, & absque ulla bonorum substantia, domo seu re familiari, inveniuntur, & communiter degunt, & vivunt; quare in eis non potest considerari talis habitatio in oppido, quod ejus intuitu pascuis debeant frui, ut argumento *tex. in dist. l. nihil*, ff. *de captivis*, & *postlimin. reversis*, ut in *l. 2. c. in l. verum*, *Cod. de incolis*, & *originarijs, lib. 10.* & ex aliis fundamentis contendit *Paulus Parisius conf. 53. num. 91. volum. 3*.

Tandem, quia famuli, & dominus una persona reputantur, non autem diversi vicini, nec diversa capita, ut in *l. si verò, in principio*, ff. *de his qui deiecerunt, vel effuderunt*, ubi notat *Baldus*.

Sed tamen hujus controversæ quæstionis verà resolutio ea profectò distinctione præcluditur. Nempe, quod si isti famuli domum suam de per se habeant, aut sicut vicini, fuerint recepti, secundum statutum municipale, aut consuetudinem loci, & ibi cum uxore, vel filiis, aut bonis habitaverint, & muneribus, & oneribus, publicis, ac communibus sint expositi, sine dubio, utpotè cives, & vicini habebuntur, & pascuis publicis, & alijs emolumentis sicut cæteri cives, & vicini, fruuntur. Sin verò tales famuli, aut mercenarij sint, quod in eis non concurrant quæ proximè diximus, sed tantum *Domini* suis in eadem domo inserviant, absque propria domo, & bonis, ut vulgò id contingit, & videmus in illis servitoribus, quos *Hispano sermone* vocamus, *Pajes*, & otros *criados semejantes que asisten en casa*, in istis nulla potest considerari vicinitas, seu habitatio, ut pascuo publico, & cæteris emolumentis uti valeant. Et ad hanc distinctionem reducenda sunt, quæ in proposito latè adducunt, & perpendunt, ultra *suprà* relatos *Menochius de arbitrarijs, libro secundo, centuria 6. casu 572*. *Burgos de Paz ubi supra*, *conclusionem 3. num. 411. usque ad numerum 420*. *Bonacosa in tract. de famulis*.

mulis, quæstion. 176. Gironda dist. qu. 1. de privil. à numero septimo, usque ad numer. 25. Sesse decision. Regni Aragon. 10. n. 8. Narbona ubi supra, num. 222. eam sequenti.

CAPUT VIII.

Utrum Clerici, vel Monachi, pascuo publico uti possint ad sua pecora pascenda?

SUMMARIUM.

- 1 Clerici, vel Monachi, an sicut cæteri cives, & vicini, pascuo publico uti possint? proponitur disputandum.
- 2 Affirmativa partis quæstionis proposita sequaces Doctores referuntur.
- 3 Statutum favorabile laicorum etiam ad Ecclesiasticas personas extenditur.
- 4 Clerici, & Monachi, licet civitatis munera non subeant; onera tamen spiritualia subeant.
- 5 Clericis quare Decima fructuum persolvatur? traditur breviter.
- 6 Clerici, & Monachi, cives, & vicini reputantur, & quare?
- 7 Clerici, & Monachi utram obstricti sint legibus, & ordinationibus circa usum pascui conditis: sicut cæteri vicini, & cives? disputationi exponitur, & resolvitur n. 9.
- 8 Clericorum, vel Monachorum pecora in pascua vetito inventa, an detineri possint? & quis Index hujus rei notionem habeat, secularis; an verò Ecclesiasticus? & n. 12.
- 9 Expenditur lex Regia 1. tit. 3. libr. 1. novæ Recopil.
- 10 Clerici, Monachi, quemadmodum pro suis pecoribus alendis pascuo publico potiuntur, ita & pænis, & ordinationibus usus pascui obnoxij sunt.
- 11 Clerici, & Monachi contribuere tenentur, in collecta, vel salario custodis terminorum.
- 12 Index secularis (secundum aliquos) adeundus est pro exactione pænarum contra Clericorum pecora.
- 13 Referuntur Doctores qui putant, Iudicem Ecclesiasticum de hoc cognoscere debere.
- 14 Traditur distinctio, qua opinionum desidia ad fedus, & veram in-

telligentiam reducitur.

- 15 Monasteria in oppidis, ubi habent domus cultura designatas, vulgò, granjas, utrum pascuo (sicut alij vicini) frui possint?
- 16 Negativa pars propositæ quæstionis secure observatur.
- 17 Monasteria tantum, in loco, in quo sunt constructa, vicinitatem consequuntur, & pascuis publicis potiri possunt.
- 18 Habitare proprie non dicitur in oppido, & loco, qui unum, vel duos servos tantum ibi habet.
- 19 Monasteria pascuo utuntur, quoad animalia cultura, vulgò, de su labrança, in terminis & pascuis illius loci, & oppidi ubi habent domos cultura, quæ nostro idiomate dicuntur granjas.
- 20 Expenditur, & intelligitur *tex. in l. 12. tit. 7. lib. 7. novæ Recopilat.*

Um vicinis, & civibus in villa habitantibus pascui usum concedi, ex *l. 29. tit. 28. part. 3. supra adducta*, dixerim; opportunè quæri potest, utrum Clerici, & Monachi, quoad usum pascui, vicinorum, & civium loco habeantur?

Et quod, Clericis, & Monachis, non minus quàm cæteris civibus, & vicinis pascua Universitatis patere debeant, defendit *Oldradus consilio 32.* quem refert & sequitur *Boërius decision. 26. c. 260. numero decimo octavo. Chassan. in consuetud. Burg. rubric. 13. desforestis §. 8. numer. 15. Albericus in l. 1. ff. quod cujusque universitatis nomine*, *Joan. Vesian. in consuetud. Avern. charta 235. column. 2.* Quia statutum favorabile laicorum, etiam extenditur ad Ecclesiasticas personas, ut tradit *Ioann. Andr. in cap. fundamenta, §. ne autem, de electione, libro sexto. Domin. de sancto Gemin. in cap. fin. de officio delegat. in 6. Abbas antiquus allegatione 101. incipit, In civitate Florentiæ, columna 5. Baldus in l. cunctos populos, Cod. de summa Trinitate, numero decimo. Anton. de Butrio in capit. quæ in Ecclesiis, de constitutionibus, Alexand. consil. 111. numero octavo, libro septimo. Abb. in capit. Ecclesia sancta Maria, eod. tit. numero vigesimo quinto, ubi *Felinus num. 28. idem Abb. in cap. constitutus,**

constitutus, per textum ibi, de in integram restitutione, & in cap. ex literis, de vit. & honest. Clericor. Decius conf. 283. num. 8. & conf. 114. num. 2. Cardin. in Clement. in plerisque, numero secundo, de electione, & ibi ejus Additio, litera D. Olascus decisio. 181. Sarmiento lib. 7. select. cap. 13. Burgos de Paz in l. 3. Tauri. num. 403. Ignatius del Villar in sua sylva, resp. 7. part. 5. per totam, Salgado de Reg. protest. 1. part. c. 1. pralud. 2. num. 58. & seqq. quidquid Ancharanus in c. 1. de constitut. versic. opinio, Baldus, & Matthesilan. conf. 441. & 442. contrarium inaniter velint tentare.

Et ratio est, quia licet Clerici, & Monachi, munera civitatis, ejusque onera, sicut ceteri cives non subeant; subeunt tamen onera spiritualia, jejuniorum, orationum, & sacrificiorum, quibus quotidie pro populo vacant; ut expendit Anchar. conf. 40. incipit, *Ista questio*, & facit lex 3. tit. 10. par. 2. Qua ratione, Decima Clericis persolvuntur, juxta illud Numeror. cap. 18. *Filius Levi dedi omnes decimas Israel in possessionibus pro ministerio, quia serviunt mihi in tabernaculo Foederis*; Innocent. in cap. fin. de paroch. num. 8. Unde rationi naturali consonum est, statuta civitatis favorabilia, & lucrosa, eis favere: qui nobis spiritualia condonant, ac onera animae, quodammodo suscipiunt; juxta illud Pauli, 1. ad Corinth. cap. 9. ibi: *Si nos vobis spiritualia seminamus, magnum est, si nos carnalia vestra metamus?* & illud Numer. c. 35. ibi: *Præcipe filiis Israel, ut dent Levitis de possessionibus suis urbes ad habitandum, & suburbana earum per circuitum, ut ipsi in oppidis manent, & Deuteron. cap. 18. v. 6. ibi: Si exierit Levites ex una urbium tuarum ex omni Israel in qua habitat, & voluerit venire, desiderans locum, quem elegerit Dominus, ministrabit in nomine Domini Dei sui, sicut omnes fratres ejus Levite, qui stabunt eo tempore coram Domino. Partem ciborum eandem accipiet, quam & ceteri: excepto eo, quod in urbe sua ex paterna successione ei debetur, quibus sacrae Scripturae divinis elogiis suaderetur, parem portionem, aequalemque sortem, in publicis emolumentis, commoditatibus & obventionibus, Clericos, Monachosque, ac ceteros cives, sortiri debere. Et conducunt in proposito, adducta per Tiraq. de retract. lignag. §. 9. glo. 2. num. 36. Petrum de*

Ancharano post Lapum in cap. fin. de officio delegat. lib. 6. Surd. conf. 2. n. 39. & in proposito plura notabilia, tradit doctissimus Anguianus lib. 2. de legib. contrap. 14.

Adde quod Clerici, vel Monachi, cives reputantur, ut notat Alvarus Valascus consultatione 100. num. 2. Vincentius de Franchis decis. 49. num. 4. Fastadius tractatu de Collectis, 4. part. cap. 1. num. 44. ubi de collecta imposita pro singulis animalibus Clericorum de pascendis.

Sed hic pulchrum dubium est, an 7 quomodo ceteri cives ordinationibus, & poenis, circa pascui usum, & modum subjacent; ita Clerici, vel Monachi subjacere debeant; si quidem quoad emolumentum, aequale eis in pascuo publico jus supra tribuimus: Et an eorum animalia detineri, & capi possint, & quis ad satisfactionem damni Judex competens sit, an Ecclesiasticus, an verò secularis?

Et sanè ordinationibus populique 9 statutis eorumque poenis, Clericos, seu Monachos subjici aperit indicat lex Regia 12. tit. 3. lib. 1. Recop. ibi: *Y si en algunos lugares de nuestros Reynos fuere ordenado, que se guarden los panes, y las viñas, y los otros frutos de las heredades comunes del pueblo, y fuere hallado que hazen daño las bestias, y ganados de los Clerigos, que en razon de pagar las penas, y lo que ansi fuere ordenado, todos ansi Clerigos, como legos lo paguen, y guales penas se cobren, ansi de los unos, como de los otros.* Et merito eos enim debet 10 prohibitio, & poena sectari, quos commoditas sequitur; & hinc est, regulariter Clericos consuetudinibus populi ligari; ut advertit Lucas de Penn. in l. 2. C. de navibus non excus. lib. 10. Avend. d. c. 4. Pratorum, numer. 30. vers. item in proposito, lib. 1. & in cap. 13. num. 7. eod. libro. Unde contribuere tenentur, sicut & ceteri vicini, aut cives in collectis, seu tributis, pro conservatione, seu custodia terminorum ex d. l. Reg. notat Avend. ubi sup. lib. 2. c. 14. n. 13. nec debet solvi ex pecunia publica. Et cap. 4. Pratorum, num. 35. vers. & sicut, lib. 1. Azevedo in lib. 15. tit. 7. lib. 7. numer. 5.

Poenarum verò exactio, seu animalium captura, an per Ecclesiasticum, an verò per secularem Judicem fieri debeat, & quis eorum competens sit?

fit: maximè controversum est inter Doctores. Alij namque Iudici seculari in hoc casu jurisdictionem tribuunt: eo ducti fundamento, quod statuta, quae respiciunt bonum publicum totius communitatis, comprehendunt tam laicos, quam Clericos, & Religiosos, ut observat Iaf. in l. placet, C. de sacros. Eccles. Vulpellus de libertate Ecclesiastica, 3. par. n. 15.

13 Alij autem contra putant, ea perpen-
sensa ratione, quod aliàs libertas quodammodo infringitur Ecclesiastica, contra text. in cap. non minus, cap. adversus, de immunitate Eccles. ita observant Avendañus de exequend. mand. cap. 4. 1. par. num. 30. Gregor. Lopez per text. ibi, in gloss. verbo, el ganado, in l. 24. tit. 15. part. 7. Castillo in l. 70. Tauri, n. 10. Aviles in capitibus Pratorum, c. 17. glof. 1. n. 12. & conducunt tradita per Covar. in pract. c. 33. n. 7.

14 Verum hanc opinionum, & adversantium Doctorum dissidium, eo distinctionis foedere, conciliare intendit Gutierrez. in practicis, quest. lib. 1. quest. 4. quod, aut Iudex secularis procedit contra personas Ecclesiasticas, seu Religiosas, pro executione poenae statuti, seu ordinationis, satisfactione damni; ut in hoc casu; Ecclesiastico, non verò seculari lis sit dirimenda iudicio. Aut procedit contra pecora, & pastores, qui fuerunt reperti in loco prohibito, pascuo alieno, aut vetito tempore; & in hoc casu, Iudicis secularis competens est iudicium: quam distinctionem, & casuum bipartitam sectionem, Dom. Auditorum hujus Regalis Pintiani Senatus pluribus in litibus admittam esse recenset Gutierrez. ubi supra, Cavallos lib. 4. commanum, q. 1. à n. 21. expressus, tom. ultim. & tractatu de cognitione per viam violentiae, qu. 11. à num. 4. qui alia scitu digna in proposito refert. Et aliam, novissimamque distinctionem Marthae de jurisdictione, 4. parte centuria 1. casu 8. à n. 5. adjecit & refert.

15 Sed cum monasteria pro suis pecoribus alendis, pasturatio publico uti posse supra dixerim; consequenter ante dictis annecti poterit, quod frequenter in controversiam deduci solet, an in oppidis, ubi habent domos culturae destinatas, vulgo dictas granjas; ubi frequenter solet adesse qui-

dam! Monachus, vel Donatus, ab Abbate, vel Praelato monasterij designatus, eorum pasturatio, pro portione unius civis, vel vicini, uti valeant?

16 Qua in re, negativam partem securè amplector. Pro qua facit text. expressus in l. ejus qui manumisit, §. si quis negotia, ff. ad municipalem, (pro cuius tex. intellectu videndus est novissime Narbona in l. 20. gloss. 2. tit. 1. lib. 4. Recop. num. 103.) ibi: *Si quis negotia sua, non in colonia, sed in municipio semper agit, in illo vendit, emit, contrahit, eo in foro, balneo, spectaculis utitur, ibi festos dies celebrat, omnibus honoribus, denique municipis commodis nullis coloniarum fruatur, ibi magis habere domicilium, quam ubi colendi ruris causa versatur; videtur.* Quibus verbis satis aperte suadetur, habentem domicilium principale in illa, seu civitate, vel municipio; ejus tamen commodis, & emolumentis, non verò coloniae frui debere: unde cum Monachi principale domicilium in loco, ubi situm est monasterium, habere videantur; consequens est ejus tantum pasturatio perpotiri posse.

17 Secundo, quia Monasterium, Ecclesia, vel Capitulum, civilitatis commo-
tantum utitur in loco, in quo fuit constructum, vel translatum; juxta doctrinam Bart. in l. 1. n. 12. ff. ad municip. quem in proposito refert, & sequitur Greg. Lopez in l. 9. tit. 28. part. 3. Gloss. in verbo, como à los ricos, prope finem, Buiza Llamazares in exposit. const. Legion. §. 19. n. 45. expendit Narb. in l. 10. glo. 2. n. 20.

18 Tertio, quia non dicitur proprie habitare in loco, qui habet unicum, vel duos servos propositos in eo; cum potissimam partem familiae, domus, & rei familiaris in alio retineat; ut eleganter tradit Rebuffus, per text. ibi, in l. detestatio 40. §. unicus, versicul. ad haec domicilium, ff. de verbor. signif. Cum ergo vicinis, & habitatoribus oppidorum, pascua tantum competant, ex d. l. 9. tit. 28. part. 3. ibi: *Ca todo ome que fuere y morador, &c.* sequitur manifestè Monasteria, quae habent colonias, cum in eis proprie non habitent, pascuo oppidorum, in quorum terminis sunt constructae potiri non posse. Cui argumento ad-
19 junge text. in lib. 8. titul. 27. lib. 9. Recop.

19 Quoad animalia verò culturae agro-
rum necessaria, habebunt Monachi
usum pascui publici illius vici, seu lo-
ci, ubi domum, vulgo, *granja*, possi-
dent, ut in *l. si partem, in fin. ff. de ser-
vitut. rust.* docet Albericus in *l. Impera-
tores. ff. eodem, & in l. testatrix, §. fin. ff. de
servitus. vendicetur, Craveta cons. 60. n. 3.
& cons. 154. Ariminius Teparus titul.
570. de pascuis, c. 8.*

20 Nec obstat text. in *l. 4. tit. 11. lib. 5.
Ordinamenti*, quæ est *l. 12. tit. 7. lib. 7.
Recop.* ibi: *Salvo tan solamente con los di-
chos bueyes, y otros ganados con que labran
en los tales lugares los herederos, y vecinos,
y moradores en ellos: quatenus requirit,
quod ut quis possit cum animalibus
culturae destinatis pascuis loci frui, est
necessarium, quod sit vicinus, & ha-
bitator, nec sufficere, quod habeat
bona, & sit, heredo de aquel lugar.
Quia responderet ibi dictionem illam.
T, non poni copulativè, sed alternativè;
sicut plerumque constitui solere, *suprà*
diximus, c. 4. n. 21. Et iste intellectus
apertè colligitur, ex verbis sequenti-
bus ejusdem legis, ibi: *E las tales penas
sean para qualquier de los herederos, y ren-
teros, y labradores que labraren las dichas
heredades, & paulò inferius, ibi: Y que
puedan hazer prendas por las tales penas en
los dichos ganados, que ansi fueren halla-
dos, en las dichas deheñas por qualesquiera
herederos, ò renteros ò otros labradores.* Nam
illa dictio *qualesquiera*, in uno ex istis ve-
rificatur, ut in *capit. solitæ, de majoritate,
& obedientia*, per istam legem suppleri
debet dicta *lex 9. tit. 28. partitæ 3.* ut
alibi diximus; & ita observat Burgos
de Paz ubi *suprà, dict. l. 3. Tauri, n. 392.
cum duobus sequentibus, Avend. qui testa-
tur, & affirmat, ita Regiis conventibus
decisum fuisse in c. 1. Prætorum, n. 13.
Azeved. in d. l. 12. n. 2.**

CAPUT IX.

Pascua oppidorum in cujus dominio cen-
seantur; an Domini, an verò Univer-
sitatis? & quid de terris incultis?

SUMMARIUM.

1 Oppidi cujuslibet pertinentiæ; ex Prin-
cipis assignatione, vel ex consuetudi-
ne, & usurpatione communi deducuntur.

- 2 Oppida semper destinationem territo-
rij, & pertinentiarum, solent ha-
bere.
- 3 Destinatio territorij cujuslibet oppidi ad
Regem spectat.
- 4 Destinatio territorij, facti est, & sic
non presumitur: sed de ea debet con-
stare.
- 5 Destinatione territorij facta, quidquid
intra limites ejus invenitur, & com-
prehenditur, illius oppidi (cujus est
territorium) presumitur esse.
- 6 Oppida, in rebus contentis in territorio
suo, habent pro se presumptionem juris,
non solum quoad dominium universale,
verum etiam quoad particulare. Et
idem in possessione, n. 7.
- 8 Feudale presumitur, quidquid est intra
fines feudi.
- 9 Extremis verificatis pro aliquo, media
inclusa ejusdem presumuntur.
- 10 Oppido donato, & concesso, omne illud,
quod in territorio comprehenditur, &
limitibus clauditur, concessum, & do-
natam intelligitur.
- 11 Limitatur regula leg. æde sacra, §.
intra maceriem, cum concordan-
tibus, ut non procedat contra existen-
tem in possessione. Et num. 12. exem-
plificatur.
- 13 Dominus oppidi, qui in eo jurisdictionem
habet, pascuorum dominium, ex eo,
non censetur habere.
- 14 Dominus locis, in pascuis regulariter
nihil aliud habet, nisi ut duplex vi-
cinus.
- 15 Jurisdictio oppidi, & dominium ejus,
vel pascui; res prorsus diversæ sunt:
nec de una infertur ad alteram.
- 16 Terra gervide, & montuose, vulgo,
valdios, in cuius dominio censentur,
an Univerſitatis, an verò Domini oppi-
di? proponitur.
- 17 Rex noster invictissimus in toto Regno
isto, & omnibus ejus finibus, funda-
tam habet intentionem: & n. 19.
- 18 Traditur vera distinctio ad dignoscen-
dam, quando terra gervide, vulgò,
valdios, intelligantur esse Domini
oppidi, an verò Consilij.
- 20 Oppidum non aliter censetur habere
dominium terrarum gervidarum, nisi
vel ex possessione, vel destinatione, id
probaverit.
- 21 Oppido, seu castro concesso cum suis per-
tinentiis, utrum veniant pascua & tra-
ditur remissivè.

Ut

Caput IX.

1 UT perfectè hujus capituli materia
nota fiat: animadvertendum est,
quod oppidis, castris, seu villis, de
jure nihil est deputatum, quod de ejus
pertinentiis sit; nisi quatenus ex Prin-
cipis privilegio, consuetudine, vel
hominum dispositione reperitur con-
cessum, ut notabiliter concludit In-
nocent. in apostilla, super verbo, *perti-
nentiis*, in cap. cum ad sedem; de resti-
tutione spoliatorum & ibi Ioannes An-
dreas, & Abbas, Dominicus in cap. si
civitas, de sententia excommunicationis,
in sexto, Baldus in l. 1. num. 12. C. de
emancip. lib. Ancharran. consil. 142. in
principio Alexand. consil. 43. lib. 1. Curt.
Iun. consil. 158. num. 23. Alciatus in
l. verbum, pertinere, ff. de verborum sig-
nific. ubi dixit, quod petens castrum
cum suis pertinentiis, solummodò vi-
detur petiisse illud, quod probatum
fuerit ad tale castrum, uno ex prædi-
ctis modis pertinere; eleganter Ce-
phalus consil. 250. num. 13. Roland. à
Valle consil. 33. num. 27. cum sequentib.
lib. 4. Rodericus Suarez allegatione 7.
num. 13. Burgos de Paz consil. 6. num. 1.
Et in id tendunt plura jura, tam Dige-
storum, quam nostri Regni, quæ hanc
destinationem, seu applicationem sup-
ponunt; ut in *l. non tantum, §. univer-
satis ff. de rerum div. sione*; & in *§. 1.
instit. de inutilibus stipul.* ibi: *Quæ
usibus populi perpetuò exposita sunt, & in
l. inter publica, ff. de verbor. significatio-
ne*, ibi: *Nec quæ publicis usibus sunt de-
stinata: & in l. 9. tit. 28. part. 3.* ibi: *Que
son establecidos, y otorgados para pro comu-
nal de la ciudad, villa, ò castillo, ò otro lu-
gar ubi in paraphrasi verbo, que son esta-
blecidos, expressè notat Greg. Lopez, &
in l. 7. tit. 29. eadem partitæ, ibi: Que sea
en uso communal del pueblo, & in l. 1. tit. 5.
& l. 1. tit. 7. lib. 7. novæ Recopilat. ibi:
Que fueron apropiados à las dichas ciuda-
des, & in l. 10. titul. 11. par. 3. & in
l. 23. in eadem partitæ, ibi: Que son co-
munales de las ciudades, & villas. nam
illud relativum, que (cum sit restricti-
vum, ut id *l. Stichum, qui meur erit, ff.
de legat. 1. & in l. cunctos populos, ubi
communiter notatur, C. de summa Tri-
nitæ,) denotat non aliàs bona oppi-
di, civitatis, aut villæ dici, nisi constet
de appropriatione, *l. à filio §. testator,*
ubi Bartol. ut in *§. Titia, ff. de alimen-
tis, & cib. leg. 1. si quis ita, ff. de auro, &
argent. leg. 1. ea tamen adjectio, ff. de leg. 3.***

notat Covarr. d. c. 37. pract. *sepius alle-
gato, num. 8.* Petrus de Avend. de exeq.
mandat. n. 4. *vers. dixi autem, n. 4. & in
cap. 12. à num. 19.* Et hæc destinatio ad
Regem spectat, ut in *l. 2. tit. 1. part. 2.
ibi: Y solo otro si es poderoso de partir los ter-
minos de las Provincias, y de las villas:
latè Mexia ad l. Tol. 2. par. fund. 9. n. 53.
Jurisdictio verò terminorum pascui ad
quem pertineat: explicat Rota Avenion.
decis. 128. Covarr. d. c. 37. pract.*

Cum autem hæc destinatio, vel ap-
plicatio, facti sit; non presumitur,
leg. in bello, §. facta, ff. de captiv. &
postlimin. reversis, & sic debet conclu-
denter probari à villa, seu oppido in-
tentante, ad se pascua, vel terminos,
de quibus contenditur, pertinere: Ale-
xand. consilio 187. numero 9. lib. 2. latè
Aimon consilio 293. numero 5. Socinus
in lege 1. numero septimo, ff. de rebus du-
biis.

Destinatione verò facta, vel ap-
probatione terminorum (quæ sem-
per oppidis solet fieri, ut seminant,
arque plantent, ut notat Gregor. Lo-
pez, verbo, *aver vida de aquella tierra,*
in l. 10. tit. 26. par. 4. & in l. 4. per
textum ibi, tit. 18. part. 3. & concedi
territorium, ut notat Bald. per text. ibi,
in l. si testamentum, C. de inst. & subst.
Innocent. in d. c. cum ad sedem, Floria-
nus in l. sed & loci, §. si. ff. fin. reg.
Bald. consil. 420. lib. 1. Paril. consil. 6. lib. 4.
& facit text. in l. 2. C. de fund. limitrop.
lib. 11. Avend. ubi proxime:) quidquid
intra fines, vel maceriem illius territo-
rij assignati inventum fuerit, in dubio
videtur ad oppidum, civitatem, seu
villam pertinere, & super eo fundat
intentionem suam Univerſitas. Non
solum quoad dominium universale,
sed etiam particulare, ex Socino in
l. 1. num. 27. ff. de acquirend. possess. ubi
allegat text. in cap. cum Bertholans, ver-
bo, *cum de universitate, de re judicata,*
& in c. 1. §. item si quis, quibus modis
feudum amittatur, eruditè Andreas Kni-
hen de jure territorij, cap. 3. ex num. 90.
Quinimo etiam quoad possessionem; 7
quia possidens caput, etiam pertinen-
tia videtur possidere, ut docet Castr.
in l. 1. ff. de acquir. possess. & in consil. 259.
antiquioris impressionis, incipit, *In
causa que vertitur, Bald. in rubrica, C.
de contrabenda emptione, vers. vigeſi-
mo secundo quero, pro quo communiter
adduci solet text. in l. æde sacra, §.*

D 2